

Nafiz Körez (1909-1993)

Ali Nafiz Körez 14 Mayıs 1909 tarihinde Kula'da dünyaya gelmiştir. Annesi Emine Hanım, babası Halil Efendi'dir. O'nun doğduğu mahalle nüfus cüzdanında Akgün Mahallesi olarak geçmektedir. Bu mahalle önceden Uşşaki Mahallesi adıyla anılıyordu.

Nafiz Körez ilköğrenimini Kula Zafer İlkokulu'nda, ortaokulu İzmir'de okumuştur. Lise öğrenimini ise İstanbul'da Kabataş Lisesinde tamamlamıştır. 1930 yılında liseyi bitiren Körez aynı yıl İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde burslu öğrenci olmuştur. Yaz aylarında stajını İzmir Seferihisar'da yapmıştır. Tıp Fakültesinden yıl kaybı olmaksızın 1936 yılında mezun olmuştur.

Körez tıp fakültesinden mezun olur olmaz vatani görevini yapmak için müracaat etmiştir. 1 Kasım 1936 tarihinde Yedek Subay Okulu'na kaydolmuştur. O zamanki "*İhtiyat Zabit ve İhtiyat Askerî Memurları Kanunu*" na göre bir yıl askerlik yapmıştır. Bunun 6 ayı eğitim ve 6 ayı da kıta hizmeti şeklindedir. 30 Nisan 1937 tarihinde tabip asteğmen rütbesiyle yedek subay okulundan mezun olmuştur. 6 aylık kıta hizmetini takiben 1937 yılı Kasım ayında da askerlik görevi sona ermiştir.

Vatani görevini tamamladıktan sonra Sağlık Bakanlığı tarafından Tortum Hükümet Tabipliği'ne atanmıştır. 1943 yılında Kars Hükümet Tabipliği, 1946 yılında Giresun Sağlık Müdürlüğü yapmıştır. Bundan sonra İzmir'de Alsancak Devlet Hastanesi'nde ihtisas eğitimi alarak 1948 yılında iç hastalıkları uzmanı olmuştur. Hemen ardından Alsancak Devlet Hastanesi'nde göreve başlamıştır. Körez aynı zamanda Türk Tabipler Birliği üyesi olup Manisa-Uşak Tabip Odası'na kayıtlıydı. Türk Tabipler Birliği üye kartından anlaşıldığına göre oda sicil numarası 222'dir.

27 Mayıs 1960 tarihindeki darbeye kadar Manisa Milletvekili olarak mecliste bulunmuştur. 27 Mayıs 1960 darbesiyle Yassıada Yüksek Adalet Divanı tarafından, anayasayı ihlal etme suçundan 4 yıl 2 ay 20 gün ağır hapis cezası almıştır. Körez Yassıada'dan sonra Kayseri cezaevine nakledilmiştir. 16 Ekim 1962 tarihinde çıkarılan "Anayasayı İhlal Suçundan Yüksek Adalet Divanınca Mahkûm Edilenlerin Cezalarının Kismen Affı Hakkında Kanun" gereğince affedilmiştir. O, af sonrası bir süre Ankara'da ikamet etmiştir.

1964 yılında doğduğu topraklara geri dönen Körez Kula'da Kurşunlu Camii civarında kendine ait bir muayenehane açmıştır. Muayene ettiği hastalarını Kula'da bulunan 3 eczaneye eşit miktarda yönlendirmeye gayret etmiştir. On seneye kadar çalıştırdığı muayenehaneyi kuzeni Dr. Selim Körezlioğlu'na devredip emeklilik hayatı yaşamaya başlamıştır.

Nafiz Körez şeker hastasıydı. 1993 yılı Haziran ayında bir nişan davetine katılmak üzere İzmir'e gittiğinde hastalığı ağırlaştı. Önceden doktor olarak görev yaptığı Alsancak Devlet Hastanesi'ne tedavi için getirilmiş, buradan da Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine sevk edilmiştir. Körez 14 Haziran 1993 tarihinde bu hastanede hayata gözlerini yummuştur. Cenaze törenine Kula halkının yanı sıra dönemin Manisa Valisi Necati Çetinkaya, Eski Demokrat Parti Manisa Milletvekillerinden Selim Akiş ve Süleyman Çağlar katılmışlardır. Naaşı Kula Kabristanı'na defnedilmiştir. Dönemin ulusal basınının Nafiz Körez'in ölümünü haber konusu yapmadığı üzülererek müşahede edilmiştir.

Hiç evlenmemiş olan Nafiz Körez Fransızca bilmekteydi. Vasiyetinde Kula'daki evini Kızılay'a bağışlamış, birikmiş parasını da Kula Devlet Hastanesi için açılmış olan derneğe hibe etmiştir. Ölümünden sonraki ilk yıllarda Körez'in ismi Kula'da bir sokağa verilmiştir. Ankara Sincan'daki devlet hastanesine ise 2000 yılında Nafiz Körez'in adı verilmiştir.

Körez Alsancak Devlet Hastanesi'nde çalışırken 1950 yılında Demokrat Parti'den Manisa milletvekili adayı olmuştur. 1950 seçimlerinde 128.024 oyla Manisa milletvekili seçilmiştir. 1954 seçimlerinde 151.649 oy alarak ikinci defa ve 1957 seçimlerinde ise 140.081 oy alarak üçüncü defa Manisa milletvekili seçilmiştir.

Körez ilk defa 22 Mayıs 1950 günü meclise katılmış ve aynı gün milletvekilliği görevine başlamıştır. Milletvekilliği süresince çeşitli encümenlerde görev yapmıştır. Doktor olması nedeniyle 29 Mayıs 1950 tarihinde önce Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu'na seçilmiştir. 6 Kasım 1950 tarihinde ise Çalışma Komisyonu'na ayrılmıştır. Bundan sonra bakanlık görevine getirilene kadar çalışma komisyonunda görev almaya devam etmiştir. Bakanlığı döneminde doğal olarak hiçbir komisyonda görevlendirilmemiştir. Bakanlık görevi sona erdikten sonra ilk defa 14 Kasım 1958 tarihinde Hariciye Encümeni'ne seçilmiştir. 16 Kasım 1959 tarihinde de aynı encümende görevlendirilmiştir.

Nafiz Körez uzun zaman Çalışma Komisyonu'nun başkanlığını da yürütmüştür. O, Çalışma Komisyonu Başkanı sıfatıyla komisyon toplantılarını yönetmiş ve 25 adet rapora imza atmıştır. Ayrıca, komisyon başkanı sıfatıyla komisyonu ilgilendiren kanun teklifleri hakkında meclis genel kurulunda açıklamalar yapmıştır. Onun başkanlığını yaptığı Çalışma Komisyonu işçilere hafta tatili ve genel tatillerde tam ücret ödenmesini sağlayan kanunun ve İhtiyarlık Sigortası Kanunu'nun çıkarılmasında etkili olmuştur.

Nafiz Körez milletvekilliği süresince seçim bölgesinin meseleleriyle de ilgilenmiştir. 1952 yılı Ağustos ve Eylül aylarında bazı milletvekili arkadaşlarıyla birlikte Demirci, Kula ve köylerini de kapsayan bir seyahate katılmıştır. Bu gezinin amacı iki yıl önce gerçekleşen Demirci yangınının yaralarının sarılıp sarılmadığını, şehrin imar faaliyetlerinin ne durumda olduğunu incelemek ve halkın ihtiyaçlarını tespit etmektir. Nafiz Körez'in memleketi olan Kula'da devlet hastanesi açılması için de çaba göstermiştir

Nafiz Körez milletvekilliği süresince toplam 55 adet kanun teklifi ve önergeye imza atmıştır. Onun imza verdiği önerge ve tekliflerden bazıları şunlardır: Belediye imkânlarının yetersiz kalması nedeniyle [İzmir Enternasyonal Fuarına](#) yardım edilmesi. Ermeni Hastanesine verilen 30 bin lira ödeneğe 10 bin lira daha ilave edilmesi. Genel Merkezi Adana'da bulunan Kuva-yı Milliye Mücahit ve Gazileri Cemiyeti'ne 25 bin liralık yardım yapılması. Kars Belediyesi'ne şehitlik abidesi dikilmesi için Maliye Bakanlığı'ndan 100 bin lira bütçe ayrılması. Bursa'daki padişah türbelerinin tadilatı için Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine 250 bin lira ilave edilmesi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı Kürsüsünün bina ihtiyacının karşılanması için üniversitenin bütçesine 850 bin lira eklenmesi. Köy ebeleri ve köy sağlık memurları teşkilâtı yapılması. Sağlık hizmetlerinin taşrada yaygınlaştırılması için 30 adet sağlık merkezi binası inşaatı için bütçeye tahsisat konulması. Türk Ocakları'na 10.000 lira tahsisat verilmesi. Kanser Araştırma Enstitüsü için ayrılmış olan 400.000 liralık bütçenin 1.000.000 liraya çıkarılması.

Nafiz Körez milletvekilliği sırasında bir süreliğine Demokrat Parti İstanbul Bölge Müfettişliği görevine de tayin edilmiştir. Körez parti müfettişliği görevine 3 Kasım 1958 tarihinde başlamıştır.

Genel Merkez Müfettişi Nafiz Körez'e verilen yetkiler, partiden ayrılanları yeniden kazanmak, Cumhuriyet Halk Partisi ile birleşme kararına muhalefet ederek Hürriyet Partisi'nden ayrılmak isteyenlerin Demokrat Parti'ye döndürülmesi, parti nüfuzunu suistimal eden üyelerin ihracı gibi konulardır. Körez bu hususlarda çaba göstermiştir. Ayrıca İstanbul'daki parti teşkilatlarında incelemeler yaparak teşkilatın temayülünü ifade eden bir rapor hazırlamıştır. Raporunu Demokrat Parti Genel Merkezine sunmak üzere 7 Kasım 1958 akşamı Ankara'ya hareket etmiştir. Raporda il kongresinin toplanması gerektiği yönünde görüş belirtilmiştir. Ancak nihai kararı verme yetkisi Genel Başkan Adnan

Menderes ve parti idare heyetine bırakmıştır.

Genel Başkan Adnan Menderes, 21 Ocak 1959 tarihinde İstanbul Parti Müfettişi Nafiz Körez'i kabul ederek parti işlerine dair izahat almıştır. Bu görüşmede [Vatan Cephesi](#) meselesi de ele alınmıştır.

Nafiz Körez Sağlık Bakanı olduğu dönemde partisi adına Diyarbakır Demokrat Parti İl Kongresine de katılmıştır. Daha önce dört defa ertelenen Diyarbakır Demokrat Parti Kongresi 1957 yılı Ağustos ayında Körez ile birlikte iki bakanın daha katılımıyla gerçekleşmiştir.

Nafiz Körez'in Sağlık Bakanlığı görevine getirilmesi 3. Menderes Hükümeti'nin istifa etmesiyle olmuştur. Bu hükümet zamanındaki bazı uygulamalar ve gelişmeler rahatsızlık yaratmıştır. 30 Haziran 1954'te çıkarılan bir kanunla Kırşehir ili ilçe haline getirilmişti. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı İsmet İnönü'nün memleketi Malatya ikiye bölünerek Adıyaman ili kurulmuştu.

30 Haziran 1954 günü Milletvekili Seçim Kanununda değişiklik yapılmıştır. Bu kanunla Demokrat Parti iktidar olarak radyodan yararlanırken muhalefete propaganda imkânı verilmemişti. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Kasım Gülek 12 Ağustos 1955 günü Zonguldak'ta yaptığı konuşma nedeniyle tutuklanmış kısa süre cezaevine konulmuş, mahkeme kararıyla tahliye edilmiştir.

Diğer taraftan her geçen gün etkisini arttıran ekonomik sıkıntılar emtia fiyatlarının artmasına yol açmış ve karaborsa kendisini göstermiştir. Bunun üzerine hükümet Milli Korunma Kanunu sert bir şekilde uygulanmaya başlamıştır. Bu durum hükümetin iktisat politikasının bazı Demokrat Partili milletvekilleri tarafından şiddetle eleştirilmesine yol açmıştır.

Bu dönemde Kıbrıs meselesindeki gerginlikten kaynaklı olarak 6-7 Eylül 1955 olayları yaşanmıştır. İstanbul'da Sıkıyönetim ilanı ile olaylar bastırılabilmiştir. Muhalefet bu olaylarla ilgili olarak meclis araştırması açılmasını önermiş, ancak Demokrat Parti kabul etmemiştir. Ancak ardından TBMM'deki görüşmeler sırasında İçişleri Bakanı Namık Gedik 10 Eylül 1955 tarihinde istifa etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Demokrat Parti içerisinde parti içi muhalefet nedeniyle il ve ilçe kongrelerinde şiddetli mücadeleler başlamıştır. 15 Nisan 1955 tarihinde Fuat Köprülü Dışişleri Bakanlığı'ndan istifa etmiştir. Parti içerisindeki 19'lar hareketi 19 Kasım 1955 tarihinde Hürriyet Partisi'nin kurulmasıyla neticelenmiştir.

30 Ekim'de yapılan Demokrat Parti Grup Başkanlığı seçiminde Genel Merkez'in adayı olan Tevfik İleri yerine Burhanettin Onat seçilmiştir. 13 Kasım 1955 tarihinde gerçekleşen Belediye Seçimlerinde de Demokrat Parti ciddi oy kaybına uğramıştır.

29 Kasım'da DP iktidarının en hareketli ve de en sıkıntılı grup toplantısı yapılmıştır. Önce Ticaret Bakanı, ardından Maliye Bakanı istifa etmiştir. Bundan sonra Adnan Menderes hariç bütün bakanlar için gensoru verilmiş ve kabul edilmiştir. Böylece Menderes hariç bakanlar güvenoyu alamamış oldular. Bunun üzerine 3. Menderes Hükümeti Celal Bayar'a istifasını verdi. Cumhurbaşkanı Celal Bayar 1 Aralık 1955 tarihinde hükümeti kurmakla yeniden Adnan Menderes'i görevlendirdi. Nihayet 9 Aralık 1955 günü yeni hükümet 11 günlük bunalımdan sonra kurulmuştu. Bu hükümette Nafiz Körez sağlık bakanlığı görevine getirilmiştir.

Körez'in bakanlık görevi 9 Aralık 1955 tarihinde başlayıp 25 Kasım 1957 tarihine kadar devam etmiştir. Körez Sağlık Bakanı iken aynı zamanda Kızılay Genel Merkez Kurulu üyeliğini de yürütmüştür. Onun Kızılay yönetim kuruluna

getirildiği tarih 27 Nisan 1956'dır.

Nafiz Körez bakanlığı döneminde kırsal kesimin sağlık sorunlarının çözümü amacıyla köy ebeleri ve köy sağlık memurları teşkilâtı kurulması için çaba göstermiştir. Uluslararası sağlık sözleşmelerinin Türkiye'de de geçerli olması yolunda adımlar atmıştır. Bu manada Milletlerarası Sağlık Nizamnamesi'ndeki değişiklikleri uygulamaya koymuştur.

Onun bakan olduğu dönemde Türkiye ve yakın doğunun en büyük sağlık tesislerinden olduğu iddia edilen Ankara Hastanesi ve Hemşire Okulu'nun açılışı gerçekleşmiştir. 21 Eylül 1957 tarihindeki açılış töreninde Nafiz Körez'in yanı sıra Cumhurbaşkanı Celal Bayar da hazır bulunmuştur. Nafiz Körez açılış konuşmasında binanın inşa sürecinden bahsetmiş, 700 yatağın 400'ünün hastaneye, 300'ünün de hemşire okuluna ait olduğunu ifade etmiştir.

Sağlık Bakanı Nafiz Körez konuşmalarında bakanlığı döneminde sağlık alanında yapılan iyileştirmelere özellikle vurgu yapmıştır. O'nun ifadelerine göre 1950 yılında devlet hastaneleri sayısı 41 iken 1956'da 121 olmuştur. Yatak adedi 1950'de 7.329 iken 1954'te 13.095, 1955'te 13.695, 1956'da 15.000 olmuştur. Sağlık merkezleriyle beraber 1950'de 10.366 olan yatak adedi 1954'te 22.598 ve 1955'te 27. 633'tür. Belediyeler ve diğer müesseselere ait yatak adetleri ilâve edilecek olursa 38.000 yatağa sahip olunacağı öngörülmüştür.

O'nun ifadesine göre yatakta tedavi edilenlerin adedi 1950'de 103.000 iken 1956'da 227.000'e yükselmiştir. Ayakta tedavi edilenler 1950'de 642.000 iken 1956'da 1.550.000 olmuştur. Körez bir başka konuşmasında ise Demokrat Parti'nin iktidara geldiğinde 8.666 olan bütün hastanelerdeki toplam yatak sayısının 1955 senesinde 27.633'e, 1957 senesinde 31.396'ya yükseldiğini söylemiştir.

Körez sağlık merkezlerinin gelişimi hakkında da bilgi vermiştir. Buna göre 1950'de 22 olan sağlık merkezi sayısı 1955 yılında 181'e 1956'da 241'e yükselmiştir. Bu merkezlerdeki yatak sayısı ise 1950'de 220 iken, 1955'de 2.060, 1956'da 2.960 olmuştur.

Nafiz Körez Sağlık Bakanı olarak halkı bilgilendirmek ve bakanlığının yaptığı hizmetleri kamuoyuna duyurmak amacıyla 5 adet radyo konuşması yapmıştır. Bu konuşmaları şu vesilelerle gerçekleştirmiştir: 8 Ocak 1956 tarihinde Verem Haftası, 14 Mart 1956 yılı Tıp Bayramı, 1 Nisan 1956 Kanser Haftası, 6 Ocak 1957 Verem Haftası, 14 Mart 1957 tarihindeki Tıp Bayramı, Nisan 1957 Kanser Haftası.

Nafiz Körez Sağlık Bakanı sıfatıyla alanı ile ilgili bilimsel etkinliklere de destek vermiştir. Katıldığı kongre sayısı 9'dur. Bunlardan 2 tanesi 1956, 7 tanesi de 1957 yılında gerçekleşmiştir. Kongrelerden ilki 24 Mayıs 1956 tarihinde toplanan 10.Türk Cerrahi Kongresi'dir. Körez 24 Mayıs günü İstanbul Üniversitesi Morfoloji Enstitüsünde başlayan kongrede açılış konuşmasını yapmıştır. Bu yıl 28 Eylül-2 Ekim 1956 tarihleri arasında İzmir'de toplanan 14. Milli Tıp Kongresi'ne de katılmış olup Sağlık Bakanı sıfatıyla bir konuşma yapmıştır.

Nafiz Körez'in 1957 yılında katıldığı ilk kongre Kanser Kongresidir. 25 Ocak 1957 tarihinde gerçekleşen Kanser Radyobiolojisi Cemiyeti'nin Birinci Kongresinde yaptığı konuşmada kanser radyobiolojisinin erken teşhis ve tedavideki önemine işaret etmiştir. 16 Şubat 1957 tarihinde de Türkiye Ulusal Verem Savaş Derneği Kongresi'nde de Sağlık Bakanı olarak açılış konuşması yapmış ve verem hastalığıyla mücadele hakkında bazı açıklamalarda bulunmuştur. Nafiz Körez, 17 Şubat 1957 tarihinde Üçüncü Türk Tüberküloz Kongresinde kongreyi himaye eden Sağlık Bakanı sıfatıyla konuşmuş *"Verem savaşını insani olduğu kadar ilim ve terakki sahasındaki en mühim davalardan biri olarak ele almak icap etmektedir"* demiştir.

Nafiz Körez 22 Nisan 1957 tarihinde düzenlenen Birinci Çocuk Sağlığı Semineri'nde Sağlık Bakanı olarak açılış konuşması yapmıştır. Çocuk sağlığına önem vermenin nüfus siyaseti bakımından önemli olduğunu belirtmiştir. Körez 19 Eylül 1957 tarihinde İstanbul Kuduz Müessesesinin kuruluşunun 70. Yıldönümü münasebetiyle toplanan Beynelmillel Kuduz Sempozyumu'nda konuşmuş ve kuduzla mücadelenin önemine işaret etmiştir. Aynı gün İstanbul'da toplanan İkinci Türk Oftalmoloji Kongresi'nin açılışında Sağlık Bakanı olarak konuşma yapmıştır. Göz sağlığı ile ilgili bir kongre düzenlenmesinden dolayı mutluluk duyduğunu belirtmiştir.

Nafiz Körez 29 Eylül-5 Ekim 1957 tarihleri arasında İstanbul'da yapılan 11. Dünya Tıp Birliği Kongresi'nin açılışına da katılarak bir konuşma yapmıştır. Körez konuşmasında meslektaşlarının halk sağlığı için verdiği öneme değinmiş ve kendisine verilen fahri başkanlık için teşekkür etmiştir.

Körez bakanlığı döneminde sağlık konularını ilgilendiren kararnamelere de imza atmıştır. Bu kararnamelerden iki tanesi bakanlık ihalelerine katılım olmazsa ihtiyaçların 2490 Sayılı Kanun'un 46. maddesinin R fıkrasına göre pazarlıkla temin edilebileceği hususundadır.

8 Kasım 1956 tarihli kararname Ankara Hastanesi ve 60 sağlık merkezinin tıbbi ve sıhhi malzemesi ile laboratuvar teçhizatının, aracı veya komisyoncu girmeksizin doğrudan doğruya firmalardan veya kanuni temsilciden, pazarlıkla satın alınmasına yöneliktir.

23 Mart 1856 tarihli bir başka kararname uyuşturucu maddelerle milhlerinin ithali, ihracı ve ülke içerisinde satışı işlemlerinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından denetlenmesi hususundadır. 1957 yılında da benzer bir kararname çıkarılmıştır.

Bir başka kararname 10 Mayıs 1957 tarihlidir. Buna göre Sağlık Bakanlığı'na bağlı kuruluşların 1957 mali yılı et ihtiyaçları için yapılacak sözleşmedeki meblağ adı geçen yıl bütçesine konulan ödeneğin yarısını geçemeyecektir.

Diğer taraftan Nafiz Körez hakkında bakanlığı döneminde 7 adet soru önergesi verilmiştir. İlk soru önergesi Bursa Mebusu Muhterem Ağâh Erozan tarafından yöneltilmiştir. Erozan çocuk ölümleri hakkında şifahi soru yöneltilmiştir. Körez 19 Aralık 1955 tarihli meclis oturumunda cevap vermiştir. O, Türkiye'de çocuk ölümleri kayıtlarının ilk defa 1954 Kasımında tutulduğunu, bölge esasına göre çocuk ölümleri istatistiklerinin tanzim edilmediğini söylemiştir.

İkinci soru önergesi Bolu Milletvekili Lütfi Oğultürk'e aittir. Oğultürk'ün önergesi okullar ve ordu dâhil olmak üzere ülke genelinde verem hastalığının durumu, yarattığı tahribat ve bu hastalıkla ne şekilde mücadele edildiğine yöneliktir. Nafiz Körez 20 Ocak 1956 tarihinde bu soruya cevap vermiştir. On senelik istatistiklere göre veremden ölüm oranının yüz binde 217,1'den 137,9'a düştüğünü belirtmiştir. İl ve kaza merkezlerinin müşterek istatistiklerine göre ise yüz binde 150,7'den 104,3'e inmiş olduğunu, 1955 senesinin son dokuz aylık sonuçlarına göre yüz binde 92 ye düşmüş olduğunu söylemiştir. 15 vilâyette mikrofilm usulüyle yapılan verem taramalarına göre hasta oranının binde 10 olduğunu ifade etmiştir. Verem hastalığına karşı BCG aşısını yaygınlaştırdıklarını, 1950'den sonra dispanser sayısının 8 den 43'e, verem yatağı sayısının 2.107 den 7.277 ye çıkarıldığını söylemiştir.

Muş Mebusu Şefik Çağlayan'ın sağlık memurları ve terfileri hakkında 3 Şubat 1956 tarihindeki soru önergesi kadro darlığı nedeniyle terfi edemeyen memurlar hakkındadır.

Nafiz Körez cevabında bakanlıkta sağlık memurluğu, Köy sağlık memuru ve sıtma savaş memurları mevcudu ile münhal kadroların sayısını aktarmıştır. Toplam kadro sayısının 4.445 olduğunu, bunlardan 3.524 kadronun kullanılmış

olduğunu, 921 kadronun münhal bulunduğunu ifade etmiştir. 1954 ve 1955 yıllarında toplam 151 sağlık memuru istifa ettiği ya da başka bakanlıklara geçtiği, 605 sağlık memurunun terfi edemediği bilgisini vermiştir. Yeni kadrolar tahsisi için kanun çıkaracaklarını da söylemiştir.

Gümüşhane Milletvekili Zeki Başağa 27 Şubat 1956 tarihinde ülkemizde uygulanan sağlık politikalarının batı ülkelerindeki politika ile uygun olup olmadığı, bakanlıkça on yıl için hazırlanan sağlık planının uygulanıp uygulanmadığını sormuştur. Nafiz Körez on yıllık programın koruyucu hekimliğe ait olanlar hariç diğer kısımlarını uygulandığını söylemiştir. Memurlarla işçiler için mecburi, halk için ihtiyari bir sağlık sigortası kurulmasının hedeflendiğini, Bütün hastane yataklarının ücretli olmasını, askerî hastanelerden başka bütün tıbbi tesislerin Sağlık Bakanlığı kontrolüne verilmesini sağlamak istediklerini belirtmiştir.

Kars milletvekili Hasan Erdoğan 24 Aralık 1956 tarihinde ülke içerisinde sıkıntısı çekilen ilaçlar hakkında Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletine bir soru önergesi vermiştir. Erdoğan önergesinde yerli ve yabancı ilâç fabrikalarının ham madde sıkıntısı yaşadıklarını, hayati önemi bulunan ilâçların aylardan beri ülke içerisinde temininde sıkıntılar yaşandığını ifade ederek bakanlığın problemin çözümü için ne gibi tedbirler aldığını sormuştur.

Nafiz Körez bu soruya cevaben bulunmadığı iddia edilen ilaçların muadillerinin mevcut olduğunu, ilaç sıkıntısının olmadığını söylemiştir. Hürriyet Partisi Tokat Mebusu Hasan Kangal da kalp hastalarının kullanması gereken ilaçların eczanelerde mevcut olmadığını söyleyerek Sağlık Bakanı Nafiz Körez'i istifaya davet etmiştir.

Kars Mebusu Sırrı Atay da 9 Ocak 1957 tarihli bir soru önergesi vermiştir. O, Göle'nin Lavustan köyünden Abdurrahman isimindeki bir gencin Karıncadüzü'nde orman mühendis muavini ve muhafaza memurları tarafından vahşice dövülmesi sonrasında hükümet tabibi tarafından muayene edilmediğini söylemiştir. Nafiz Körez ise cevabi konuşmasında iddianın doğru olmadığını, Göle Hükümet Tabibi tarafından yapılan otopsi sonucunda bir rapor düzenlendiğini belirtmiştir.

Elazığ Milletvekili Ömer Faruk Sanaç 28 Ocak 1957 tarihinde Elâziğ Cüzam Hastanesi hakkında bir soru yöneltmiştir. O, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 25 Nisan 1951 tarihli toplantısında hastanenin daha müsait bir yere nakli kararı alınmış olmasına rağmen niçin uygulanmadığını sormuştur. Nafiz Körez ise verdiği cevapta cüzam hastalığının eskisi kadar tehlikeli olmadığını, tedavisinin de kolaylaştığını, bu hastanelerin şehir dışına taşınmasına gerek olmadığını, Elazığ Cüzam Hastanesi hakkındaki kararın daha sonra verileceğini söylemiştir.

Nafiz Körez bakanlığı sona erdikten sonra Demokrat Parti Manisa Milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde çalışmaya devam etmiştir. 27 Mayıs 1960 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri yönetime el koyunca ilk yaptıkları iş Demokrat Parti yöneticilerini ve milletvekillerini tutuklamak olmuştur. Bu çerçevede Nafiz Körez de tutuklanarak Yassıda'ya götürülenler arasındadır. Yüksek Adalet Divanı'nda yargılanan sanıklar için oluşturulan çizelgede Nafiz Körez'in tutuklanma tarihi 1 Haziran 1960, tevkif müzekkere tarihi ise 10 Eylül 1960 olarak gösterilmiştir. Nafiz Körez'in Yassıda mahkemelerinde avukatlığını yapan kişi Ercümen Berker'dir.

Körez Yassıda mahkemelerinde anayasayı ihlal başta olmak üzere Kırşehir'in ilden ilçeye dönüştürülmesi, Uşak'ta İsmet İnönü'nün taşlanması, Tahkikat Komisyonu Salahiyat Kanunu, Üniversite Olayları, döviz alımı konularından dolayı savunma vermiştir.

Körez savunmasında Demokrat Parti iktidarının anayasayı ihlal ettiği suçlamasını kabul etmemiştir. Çıkardıkları kanunların ve yaptıkları uygulamaların anayasanın farklı yorumlanması sonucu olduğu dile getirmiştir.

Nafiz Körez Demokrat Parti'nin "*dikta rejimi kurduğu*" iddialarını da kabul etmemiştir. Partinin grup toplantılarının, meclis çalışmalarının ve komisyonlardaki faaliyetlerin demokratik bir ortamda geçtiğini, parti içi muhalefetin çok sert eleştiriler yöneltebildiğini söylemiştir.

Körez savunmasında "*Tahkikat Encümenlerinin Vazife ve Salahiyetleri Hakkında Kanun*" un kasti olarak ve peşin hüküm ile çıkarılmadığını söylemiştir. Kanunun tamamen demokratik sistem içerisinde komisyonlarda ve mecliste tartışılarak ele alındığını ifade etmiştir. On yıllık milletvekilliği döneminde bu kanun kadar hiçbir kanunun tartışılmamış olduğunu dile getirmiştir.

Körez üniversite olayları karşısında hükümetin tutumunun Demokrat Parti grubu tarafından beğenilmediğini, partili milletvekillerinin hükümetin tamamen değişmesi kanaatinde olduklarını belirtmiştir.

Körez'e yönelik suçlamalardan birisi de "*döviz*" alımıdır. 13 Temmuz 1961 tarihli otuz dördüncü oturumda döviz alan 349 milletvekili arasında Nafiz Körez'in de adı zikredilmiştir. Körez'in 3.000 liralık döviz aldığı belirtilmiştir. O, savunmasında on senelik süreçte sadece bir defa 1958 yılında döviz aldığını, şahsi menfaat için vatanına ihanet etmediğini belirtmiştir.

Körez mahkemenin 11 Mayıs 1961 tarihli ikinci oturumunda Kırşehir'in ilçe yapılmasıyla ilgili olarak görüşlerini açıklamıştır. O, Kırşehir'in il iken ilçeye çevrilmesinin Cumhuriyetçi Millet Partisi'ne Demokrat Parti'den daha fazla oy çıkmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlara katılmadığını belirtmiştir. Kanuna kabul oyu vermesinin de partizanca bir temele dayanmadığını ifade etmiştir. Ekonomik, coğrafi ve beşeri sebeplerden dolayı Kırşehir'in ilçeye dönüştürülmesinin uygun olacağı kanaatini taşıdığını söylemiştir. Körez sadece 4 milletvekili çıkarabilen bir yerin il olmasını makul bulmadığını ve bu yüzden olumlu oy kullandığını açıklamıştır.

Nafiz Körez İsmet İnönü'nün 1959 yılında "*Uşak'ta taşlanması*" ve devamında meydana gelen olaylar hakkında da mahkemeye savunma vermiştir. O, meselenin iç yüzüne vakıf olmadığını, yapılacak incelemeler neticesinde gerçeklerin ortaya çıkabileceğini söylemiştir. Ona göre Uşak'tan başlayıp Topkapı'ya kadar devam eden olaylar karşılıklı gövde gösterisine dönüşerek medeni ölçülere uymayan bir hal almıştır. Hükümetin art niyetle hareket ettiğini iddia etmek doğru değildir.

Mahkeme 15 Eylül 1961 tarihinde Nafiz Körez'in anayasayı tağyir, tebdil ve ilga suçuna "*feri şerik*" olarak iştirak ettiğinin delilleriyle sabit olduğu kararını vermiştir. Anayasayı ihlal suçundan Türk Ceza Kanunu'nun 146/3, 59 ve 143. maddeleri hükmünce 4 sene 2 ay hapis ve amme hizmetlerinden ömür boyu mahrumiyetine, 1 sene 4 ay 20 gün Manisa'da umumi Emniyet nezareti altında bulundurulmasına, 152 lira harcın kendisinden alınmasına oy birliğiyle karar verilmiştir.

Bunun dışında Nafiz Körez hakkında çeşitli konularda meclis incelemesi yapılmıştır. Bunlardan ilki mal varlığı ile ilgilidir. Oluşturulan komisyon, bilirkişi raporlarını, Körez'e ait mal ve harcama beyannamelerini de dikkate alarak bir inceleme yapmıştır. Sonuç olarak niteliği tespit edilemeyen bir miktar serveti olduğuna karar vermiştir. Bu miktarın toplam serveti içindeki payının %25.12 olduğunu açıklamıştır. Bu miktarın müsadere edilerek ödettirilmesi kararı alınmıştır.

Körez bakanlığı döneminde bir firmaya aldırılan insülinlerin bir miktarının miadını doldurması ve kullanım dışı kalması nedeni ile de suçlanmıştır. Ancak ilaç alım işlemleri onun bakanlığı zamanında başladığı halde ilacın yurt içerisine getirilmesi ve diğer problemler bakanlıktan ayrılmasından sonra gerçekleşmesi nedeni ile suçsuz olduğuna karar

verilmiştir.

Suçlamalardan birisi de başta sağlık bakanlığı müsteşarı Nail Karabuda olmak üzere üst düzey üç sağlık bakanlığı görevlisine partizanca davranarak görev yerlerini değiştirdiği iddiasıdır. Bu iddia 1960 yılında gündeme gelmiş, yıllarca inceleme konusu olmuştur. Nihayet 20 Aralık 1967 tarihinde soruşturma açılmasına gerek olmadığı kararı verilerek sona erdirilmiştir.

Son suçlama ise İzmir Sıtma Bölge Başkanlığı'na ait resmi bir otomobilin Nafiz Körez tarafından 1957 seçimlerinde 14 gün boyunca seçim çalışmalarında kullandığı iddiasıdır. Söz konusu suçlama Bazı Suç ve Cezaların Affı hakkındaki 9 Ağustos 1965 tarihli genel af kanunu kapsamında olduğundan dolayı soruşturma açılmamıştır.

Sadık SARISAMAN

KAYNAKÇA

Arşivler ve Gazeteler

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, Dönem 9, 10, 11.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA), Fon No: 301812, Kutu No:141, Doya No: 108.

BCA, Fon No: 10900, Kutu No: 49.

Milliyet Gazetesi, 29 Mart 1954, 9 Aralık 1955, 10 Aralık 1955, 23 Ocak 1956, 28 Şubat 1956, 10 Mart 1956, 28 Nisan 1956, 24 Mayıs 1956, 25 Mayıs 1956, 25 Ekim 1956, 30 Ocak 1957, 31 Ocak 1957, 28 Şubat 1957, 17 Ağustos 1957, 22 Eylül 1957, 8 Ekim 1957, 29 Ekim 1957, 30 Ekim 1958, 8 Kasım 1958, 9 Kasım 1958, 22 Ocak 1959, 8 Aralık 1959, 5 Ağustos 1961, 15 Eylül 1962, 6 Haziran 1963.

Yeni Turgutlu Postası,10 Ekim 1957.

Manisa Postası, 29 Ağustos 1952, 11 Eylül 1952, 13 Eylül 1952, 15 Eylül 1952, 19 Eylül 1952.

Resmi Gazete, S.7808, 14 Mayıs 1951, S. 8093, 24 Nisan 1952; S.80120, 28 Nisan 1952; S.8040, 21 Şubat 1952; S.8325, 3 Şubat 1953; S.8414, 22 Mayıs 1953, S.8664, 22 Mart 1954.

Kitaplar

ALBAYRAK, Mustafa, **Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)**, Phoneix Yay., Ankara 2004.

ARSLAN, Zühtü, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM-XI. Dönem (1957-1960)**, C.3, TBMM Yayınları, Ankara 2013.

ASLAN, Emel, **Türkiye'nin İç Siyasetinde Demokrat Parti (1950-1960)**, Ahi Evran Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir 2014.

BORAY, Ferit Erden, **Öncesi ve Sonrasıyla Cumhuriyet Tarihi**, C.4, Kumsaati Yayınları, İstanbul 2011.

KOÇAK, Cemil, **Türkiye'de İki Partili Siyasi Sistemin Kuruluş Yılları (1945-1950), İkinci Parti, C.I**, İletişim yayınları, İstanbul 2010.

KOÇAK, Cemil, **Türkiye'de İki Partili Siyasi Sistemin Kuruluş Yılları (1945-1950), İkinci Parti, C.II**, İletişim

yayınları, İstanbul 2012.

ÖZTÜRK, Kazım, **Türk Parlamento Tarihi TBMM- IX. Dönem (1950-1954)**, C. 7, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara 1998.

SANAL, Türker, **Türkiye'nin Hükümetleri**, Sim Matbaacılık, Ankara 1997.

TUNAYA, Tarık Zafer, **Türkiye'de Siyasi Partiler 1859-1952**, İstanbul 1952.

YILMAZ, Hatice, **Dr. Nafiz Körez'in Hayatı ve Siyasi Faaliyetleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar 2018.

YÜCEL, Serhan, **Demokrat Parti**, Ülke Kitapları, İstanbul 2001.

Makaleler ve Bildiriler

BİNGÖL, Haşim, " Sayın Vekilimiz Nafiz Körez'le Görüştük", **Gençlik ve Sağlık Dergisi**, Ocak 1956, Yıl:2, S. 11, s.3-4.

BİNGÖL, Haşim, "Sayın Vekilimiz Dr. Nafiz Körez'in Hal Tercümesi", **Gençlik ve Sağlık Dergisi**, Şubat 1956, Yıl:2, S.12, s.2-3.

BİNGÖL, Haşim, "Duygumuz! Muhterem Nafiz Körez'e", **Gençlik ve Sağlık Dergisi**, Şubat 1956, Yıl:2, S. 12, s. 3-4.

BULUT, Sedef "Üçüncü Dönem Demokrat Parti İktidar (1957-1960): Siyasi Baskılar ve Tahkikat Komisyonu", **Gazi Akademik Bakış**, C.II, S.4, yaz 2009, s. 125-145.

DOKUYAN, Sabit "Çok Partili Hayata Geçişte Önemli Bir Adım: Demokrat Parti'nin Kuruluşu", **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C.2, S. 1, Haziran 2014, s. 151-169.

UYAR, Hakkı, "1950 Genel Seçimleri Üzerine Bir Analiz Denemesi", **Uluslararası Türkiye Cumhuriyeti Sempozyumu Bildirileri**, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta 2008, 22-24 Ekim 2008, s. 1-19.

İnternet Kaynakları

Yassıada Yüksek Adalet Divanı Tutanakları.

<https://acikerisim.tbmm.gov.tr/handle/11543/2659> (Erişim Tarihi: 30 Mart 2023).

<https://acikerisim.tbmm.gov.tr/handle/11543/2678> (Erişim Tarihi: 30 Mart 2023).

21/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/nafiz-korez/?pdf=6082> adresinden erişilmiştir